

พัฒนาการของการสอบเอนทรานซ์ของประเทศไทย

On the development of higher education entry examination
System of chinaธนาภรณ์ โคตรพัฒน์¹ ซีเหมิง เฉิน² จิตติพร ชัยประกอบวิริยะ³Tanaporn Khotphat¹ Ximeng Chen² Jittiporn Chaipakobwiriya³¹อาจารย์ ดร.ภาควิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยวงวี่ ประเทศจีนLecturer, Ph. D (Industrial Economics) Guangxi University, people' s Republic of China, E. mail:
rimkhong.nok@gmail.com²อาจารย์ โรงเรียนนโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยวงวี่ ประเทศจีนLecturer, School of public policy and management, Guangxi University, people' s Republic of China,
E.mail: 2561709946@qq.com³อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยสวนดุสิตLecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chinese Language Department
Suan Dusit University, E-mail: wato_mod@hotmail.com

Received: April 21, 2021; Revised: September 2, 2022; Accepted: September 16, 2022

บทคัดย่อ

ระบบการสอบเอนทรานซ์ของนักเรียนจีนทั่วประเทศในปัจจุบัน คือ การสอบเอนทรานซ์ใหม่ ภาษาจีน คือ 普通高等学校招生全国统一考试 มีชื่อย่อว่า เกา เช่า (高考) โดยจัดสอบขึ้นทุกปีในช่วงเดือนมิถุนายน ซึ่งครอบครัวของชาวจีนให้ความสำคัญกับการสอบเอนทรานซ์เป็นอย่างมาก เพราะมีความเชื่อว่าการสอบเอนทรานซ์สามารถเปลี่ยนชีวิตของพวกเขาได้ ซึ่งการสอบเอนทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยที่ดีได้นั้น ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยที่เรียนก็จะส่งผลต่อการหางานและทำให้มีอนาคตที่ดีได้แน่นอน ดังนั้น การสอบเอนทรานซ์ของจีนจึงมีการแข่งขันกันสูงมาก ทำให้ทั้งตัวนักเรียนและผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการสอบเอนทรานซ์เป็นอย่างมาก ซึ่งในบทความนี้มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ 70 กว่าปี ของการสอบเอนทรานซ์ของจีนตามลักษณะของแต่ละยุคออกเป็น 4 ยุค ได้แก่ ยุคสร้างระบบและปรับเปลี่ยน ยุคยกเลิกและฟื้นฟู ยุคทดลองปฏิรูปและยุคทดลองเชิงลึก การสำรวจวิเคราะห์พัฒนาการในแต่ละยุคอย่างมีสติ การวิเคราะห์ประสบการณ์และอุทาหรณ์ด้วยภววิสัย จะมีนัยสำคัญในการแจกแจงความสัมพันธ์ภายในระหว่างลำดับเวลากับนโยบายการปฏิรูปของพัฒนาการการสอบเอนทรานซ์ เรียนรู้และรู้ซึ่งตรรกะภายในและแนวโน้มการพัฒนาของการสอบเอนทรานซ์ ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพการณ์โดยรวมของระบบการสอบเอนทรานซ์ใหม่ในปัจจุบัน ในด้านสภาพการณ์พื้นฐาน ความท้าทายและปัญหา สุดท้ายผู้วิจัยได้เสนอแนะเส้นทางการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์จีนที่อาจเป็นไปได้บนพื้นฐานข้อสรุปต่าง ๆ

คำสำคัญ: ระบบการสอบเอนทรานซ์ ปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ การสอบเอนทรานซ์ใหม่ เกา เช่า

Abstract:

The current system of entrance examinations for Chinese students across the country is the new Chinese entrance examination, National Higher Education Entrance Examinations, abbreviated as Gao Kao (高考), and they are held every year in June. All the Chinese families attach great importance to the entrance examinations because they believe that the entrance exams can change their lives. Through the entrance examinations, the young students can enter those universities whose reputation will definitely help find a good job and have a good future. Therefore, the Chinese entrance exams are filled with much competition and that makes both the students and their parents to attach the above-mentioned great importance to the entrance exams. In accordance with the timeline of the Chinese society, this thesis has divided the 70-plus-year history of the higher education entry examination system of China into such four sections as establishment and repetition, termination and recovery, reform and exploration, and piloting and deepening, where reasonable reviews are applied in its developmental process, and objective analyses in its success and lesson, all of which are considered greatly meaningful for clarifying the inner relations between its timeline and reforms and for understanding the internal logics and developmental trend of the very examination system. After that, the thesis has, in respect to the outline, the challenge being faced and the introspection of the new examination system, rolled out the analysis. Finally, the thesis has conclusively aspired a practicable approach to the further reform of the higher education entry examination system of China.

Keywords: entrance examination system; reform the entrance exams; New Entrance Exams

บทนำ

การสอบเอนทรานซ์มีความหมายสำคัญยิ่งสำหรับชาวจีน แสดงบทบาทสำคัญในสังคม นายเฉินเป่าเจิง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจีน (2017) ระบุว่า การสอบเอนทรานซ์เป็นเรื่องสำคัญที่มีทั้งนัยทางการเมืองและนัยภาพโดยรวมในวงการศึกษา ยังผลต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศชาติ ต่ออนาคตของนักเรียนนับร้อยล้านคน อีกทั้งยังมีผลต่อเสถียรภาพของสังคมอีกด้วย นายหยวนกั๋วเหริน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจีน (2012) ก็เคยระบุว่า ในบรรดาโครงการปฏิรูปของจีนนั้น การปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์เป็นโครงการที่ซับซ้อนที่สุดและอ่อนไหวที่สุด เพราะมันเกี่ยวโยงกับเรื่องสำคัญต่าง ๆ เป็นสะพานที่เชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับมัธยมศึกษา นอกจากเป็นการคัดกรองคุณภาพนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ยังมีบทบาทในการชี้แนะทิศทางที่ถูกต้องให้กับการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย การปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์จึงเป็นประเด็นที่พูดคุยกันมากในชีวิตสังคมและวงการการศึกษาของจีนมาตลอด นอกจากนั้น ยังเป็นหัวข้อที่นิยมศึกษาวิจัยกันในวงการศึกษาอีกด้วย ตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นมา ระบบการสอบเอนทรานซ์ของจีนอยู่ระหว่างการปฏิรูปและปรับปรุงมาตลอด จนถึงทุกวันนี้ยังมีปัญหาและความท้าทายอีกมากมาย ในงานวิจัยที่ผ่านมา นักวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาเรื่องการปฏิรูปของการสอบเอนทรานซ์มากกว่า การปฏิรูปและการสร้างสรรค์กลายเป็นหัวข้อหลักของการศึกษาวิจัยการสอบเอนทรานซ์ อ้างถึงใน LIU HAIFENG (2019) ได้วิเคราะห์ประวัติศาสตร์การสอบเอนทรานซ์ที่ยาวนานเป็น 70 กว่าปีจากจุดแข็งจุดอ่อนในแต่ละยุค การยกเลิกและการฟื้นฟูจำนวนผู้สมัครสอบ จำนวนผู้สอบติดและอัตราการสอบติด เป็นต้น ยังได้สรุปแนวโน้มและกฎการพัฒนาของการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์บางประการไว้ด้วย ในส่วนของ GE XINBIN (2019) ได้ทบทวนประวัติศาสตร์ 70 ปีของระบบการสอบเอนทรานซ์ของจีนโดยได้กล่าวถึงประวัติและการเปลี่ยนแปลงของการสอบเอนทรานซ์ วิเคราะห์ปัญหาที่พบ

ในเบื้องต้น วิเคราะห์ปัจจัยที่จำกัดการพัฒนา พร้อมได้แนะนำทิศทางการปฏิรูปของการสอบเอนทรานซ์จีนในอนาคต จากการสร้างแพลตฟอร์มการสื่อสารที่สะดวก การผลักดันการปฏิรูปอย่างเสถียร การส่งเสริมการแลกเปลี่ยน และการพิจารณาผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดย ZHENG RUOLING และคณะ (2019) ได้วิเคราะห์ระบบการสอบเอนทรานซ์จีนอย่างลึกซึ้งในมิติอนุรักษ์และมิติพัฒนา โดยได้ชี้แจงถึงเส้นฐานความยุติธรรมและทิศทางวิทยาศาสตร์ที่พึงปฏิบัติในการปฏิรูป และประเด็นที่อาจสร้างสรรค์ได้ LIU BO (2020) ได้วิเคราะห์สภาพการณ์ของการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ใหม่ของจีนจากมุมมองการเปลี่ยนแปลงของระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ SHI XIAOHUA (2020) ได้ศึกษาความท้าทายของการผลิตบัณฑิตภายใต้ต้นนโยบายการสอบเอนทรานซ์รูปแบบใหม่พร้อมเสนอมาตรการในการรับมือ ส่วนงานวิจัยนี้ ผู้เขียนได้อาศัยผลงานวิจัยที่มีอยู่ก่อน ศึกษาวิจัยจากอดีต-ปัจจุบัน-อนาคต โดยวิเคราะห์ประวัติการปฏิรูปใน 70 กว่าปีที่ผ่านมา วิเคราะห์ระบบการสอบเอนทรานซ์ปัจจุบัน และค้นหาทิศทางใหม่ในการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ในอนาคต

1. พัฒนาการของระบบการสอบเอนทรานซ์จีน

การแบ่งยุคสมัยของการสอบเอนทรานซ์ของจีนนั้น โดยทั่วไปจะนับเอาปี 1952 ปี 1966 และปี 1977 เป็นเวลาแบ่งยุคโดยถือว่า ปี 1952 ระบบการสอบรับสมัครระดับชาติเริ่มก่อรูปขึ้น ส่วนระหว่างปี 1966-1976 ระบบการสอบเอนทรานซ์ถูกยกเลิกไปโดยรับสมัครด้วยวิธีเสนอชื่อและคัดเลือกประกอบกัน ในปี 1977 การสอบเอนทรานซ์ได้รับการฟื้นฟูจนถึงปัจจุบัน เช่น ในหนังสือเรื่อง “พัฒนาการการสอบของจีน” LIU HAIFENG (2002) ได้แบ่งประวัติศาสตร์ระบบการสอบเอนทรานซ์ออกเป็นยุคก่อตั้ง ยุคยกเลิกสับเปลี่ยน ยุคฟื้นฟูและพัฒนา ซึ่งได้อ้างอิงในส่วนของ MA WENQING, LIU WENCHAO (2002) ได้แบ่งระบบการสอบเอนทรานซ์ตั้งแต่ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นยุคเปลี่ยนผ่าน (ปี 1949-1951) ยุคก่อตั้ง (ปี 1952-1965) ยุคยกเลิก (ปี 1966-1976) ยุคฟื้นฟู (ปี 1977-1984) ยุคปฏิรูปขั้นต้น (ปี 1985-1993) ยุคปฏิรูปเชิงลึก (ปี 1994-1999) LIU QINGGEN (2007) ได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงของระบบการสอบเอนทรานซ์หลังปี 1977 ออกเป็นยุคฟื้นฟู (ปี 1977-1984) ยุคทดลองปฏิรูป (ปี 1985-1990) ยุคปฏิรูปเชิงลึก (ปี 1990-1998) ยุคปฏิรูปรอบใหม่ (ปี 1999-ปัจจุบัน) นอกจากนี้ ยังมีการแบ่งยุคตามลักษณะของการสอบเอนทรานซ์ด้วย อย่างเช่น ในหนังสือเรื่อง “ประวัติศาสตร์การสอบเอนทรานซ์จีน (1949-1999)” YANG XUEWEI (2007) ได้แบ่งพัฒนาการการสอบเอนทรานซ์ตาม 14 หัวข้อ ได้แก่ สร้างระบบสอบระดับชาติ การเมืองนำทัพ ยกเลิกระบบเสนอชื่อและฟื้นฟูการสอบเอนทรานซ์ ปฏิรูปเนื้อหาและรูปแบบการสอบเอนทรานซ์ เป็นต้น

เมื่อได้พิจารณาผลงานของกรุ่นก่อนแล้ว งานวิจัยนี้ขอแบ่งยุคตามลักษณะเฉพาะของยุคสมัย เป็น 4 ยุค คือ ยุคสร้างระบบและสับเปลี่ยน (1949-1965) ยุคยกเลิกและฟื้นฟู (1966-1984) ยุคทดลองปฏิรูป (1985-2009) ยุคทดลองเชิงลึก (2010 ถึงปัจจุบัน) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ยุคสร้างระบบและสับเปลี่ยน (1949-1965)

2.1.1 การสร้างระบบการสอบเอนทรานซ์โดยรวมระดับชาติหลังก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในระยะแรก (1949-1952)

ในช่วงแรกหลังก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 เพื่อรักษาเสถียรภาพในการดำเนินการและการต่อเนื่องของการศึกษา มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังใช้ระบบเก่าโดยสอบคัดเลือกเอง แต่ระบบนี้มีข้อบกพร่องหลายประการในช่วงหลัง จึงเริ่มมีการสอบคัดเลือกร่วมโดยมหาวิทยาลัยหลายแห่ง จนในที่สุดพัฒนามาเป็นการสอบคัดเลือกโดยรวมระดับชาติ (หรือเรียกย่อตามภาษาจีนว่า ถงเช่า) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 กระบวนการสร้างระบบการสอบลงเข้า

เวลา	ประเด็นสำคัญ
ปี 1949	มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังใช้ระบบเก่าโดยจัดสอบคัดเลือกเองได้เข้มทิศที่ว่า “คงสภาพปัจจุบันไว้เปิดเรียนทันที”
26 พฤษภาคม ปี 1950	เอกสารคำสั่งราชการว่าด้วยการสอบเอนทรานซ์ฉบับแรกประกาศใช้ มหาวิทยาลัย 73 แห่งใน 3 ภูมิภาคใหญ่ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออก จัดการสอบรับสมัครร่วมกัน
ปี 1951	บนพื้นฐานที่ 3 ภูมิภาคใหญ่จัดสอบร่วมกัน ให้เขตบริหารแต่ละแห่งจัดสอบร่วมกันภายในเขต
ปี 1952	สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องรับสมัครด้วยการสอบลงเข้ายกเว้นมหาวิทยาลัยบางแห่งที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติให้สอบคัดเลือกเอง

2.1.2 การสืบเปลี่ยนของระบบการสอบเอนทรานซ์ก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมจีน ปี (1953-1965)

ระหว่างปี 1953-1956 ระบบการสอบเอนทรานซ์ของจีนมีการปรับเปลี่ยนหลายครั้งระหว่างการสอบโดยรวมระดับชาติกับการสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัยเอง ระบบการสอบเอนทรานซ์ระดับชาติที่เริ่มตั้งแต่ปี 1952 มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพนักเรียนและการลดความเหลื่อมล้ำในการรับเข้าศึกษาก็จริง แต่รูปแบบก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาค ระหว่างมหาวิทยาลัยและระหว่างผู้สอบให้ทั่วถึง จุดอ่อนที่ว่า “มีลักษณะรวมมากเกินไปแต่เอกลักษณ์น้อยไป” นั้นจึงปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้น การสอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัยเองนั้นจึงเริ่มเข้ามาแทนที่ แต่ในการปฏิบัติจริงนั้น กลับพบว่า นักศึกษามีคุณภาพลดลง การเรียนการสอนดำเนินได้ยาก เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการจีนเสนอรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ที่เรียกว่า “สองระบบการศึกษา สองระบบการทำงาน” ขึ้นในช่วงเวลานั้น รัฐบาลจีนใช้ดุลพินิจและมาตรการในการสืบเปลี่ยนผลประโยชน์ (权利还是权力) ระหว่างรัฐบาลกับมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การสืบเปลี่ยนระบบการสอบเอนทรานซ์ก่อนการปฏิวัติทางวัฒนธรรมจีน

เวลา	ประเด็นสำคัญ
ปี 1955	“ให้ยุติระบบการรับสมัครและจัดสรรเป็นเอกภาพทั่วประเทศ ดำเนินเข้มทิศใหม่โดยให้มหาวิทยาลัยคัดเลือกรับสมัครเองภายใต้การวางแผนเอกภาพของคณะกรรมการส่วนกลางและการขึ้นนำของแต่ละมณฑลหรือมหานคร” ฟื้นฟูคณะกรรมการรับสมัครฯ ของเขตบริหารใหญ่ที่มีอยู่เดิม จัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานรับสมัครของมหาวิทยาลัยภาคต่าง ๆ แต่ในการปฏิบัติงานจริง มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ยังคงคัดเลือกจากการสอบลงเข้าระดับประเทศมากกว่า
ปี 1957	การต่อต้านฝ่ายขวาขยายขอบเขตกว้างขึ้น และพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีการคาดการณ์สถานการณ์ของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นเกินเหตุ จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อระบบการสอบเอนทรานซ์ โดยเสนอให้เน้นย้ำคุณสมบัติทางการเมืองเป็นอันดับหนึ่งในการสอบคัดเลือก มาตรฐานในการตรวจสอบคุณสมบัติทางการเมืองเข้มงวดขึ้นสำหรับชนชั้นกรรมชืพทั้งหลายอย่างเช่นกรรมกรและชาวนา เป็นต้น
ปี 1958	ภายใต้การขึ้นนำของเข้มทิศผิดพลาดที่ให้ “ก้าวกระโดด” คณะกรรมการส่วนกลางของพรรคฯ ได้ดำเนิน “การปฏิวัติการศึกษา” โดยเสนอให้พัฒนาการศึกษาอย่าง “มาก เร็ว ดีและประหยัด” ภายใต้บริบทการเมืองเช่นนี้

เวลา	ประเด็นสำคัญ
	ระบบการสอบลงเข้าจึงต้องหันกลับมาใช้วิธีเดิมในปี 1958 คือ มหาวิทยาลัยจัดสอบคัดเลือกเองหรือจัดสอบคัดเลือกร่วมกัน และเน้นการตรวจสอบคุณสมบัติทางการเมืองให้เข้มงวดมากขึ้นในปีนี้
ปี 1959	การจัดสอบคัดเลือกเองทำให้เกิดความลำบากในการเรียนการสอนหลายประการ รัฐบาลจึงหันกลับมาฟื้นฟูระบบการสอบเอนทรานซ์ระดับชาติ
ปี 1962	กระทรวงศึกษาธิการเสนอให้สร้างระบบใหม่ที่เรียกกันว่า “สองระบบการศึกษา สองระบบการทำงาน” ขึ้น กล่าวคือ ระบบเรียนการศึกษาเต็มเวลาคู่กับระบบการทำงาน 8 ชั่วโมงต่อวัน ระบบการศึกษาที่กึ่งเรียนกึ่งทำงานควบคู่กับระบบการทำงานที่กึ่งเรียนกึ่งทำงาน จึงเกิดกระแสชนชั้นปัญญาชนในเมืองไปทำงานในชนบทถิ่นทุรกันดารขึ้น
ปี 1965	คณะกรรมการส่วนกลางของพรรคฯ ชี้แนะอีกครั้งว่า “สองระบบการศึกษา สองระบบการทำงาน” นั้นสามารถลดความเหลื่อมล้ำในสามด้าน (หมายถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม ระหว่างตัวเมืองกับชนบท ตามลำดับ ป้องกันมิให้ลัทธิทุนนิยมพื้นตัว ที่ทั้งพรรคฯ ต้องให้ความสำคัญ

2.2 ยุคยกเลิกและฟื้นฟู (1966-1984)

2.2.1 การยกเลิกระบบการสอบเอนทรานซ์ (1966-1976)

ปี 1966 เป็นช่วงแรกของการปฏิวัติวัฒนธรรมจีนนั้น ได้เลื่อนการสอบเอนทรานซ์ในปีนั้นออกไปเป็นเวลาครึ่งปี เพื่อปรับเปลี่ยนระบบการสอบคัดเลือกให้ถึงที่สุด แต่สุดท้าย ผลของการ “ปฏิรูป” คือ ระหว่างปี 1966-1971 มหาวิทยาลัยทั่วประเทศหยุดรับสมัครตามแผนเดิม มีมหาวิทยาลัยไม่กี่แห่งเท่านั้นที่ทดลองรับนักศึกษาจากกลุ่มกรรมกร เกษตรกรหรือทหารเป็นจำนวนน้อย ปี 1972 มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้ฟื้นฟูการรับนักศึกษา แต่ยกเลิกการทดสอบความรู้คัดเลือกตามขั้นตอน “นักเรียนสมัครเอง - ประชาชนเสนอชื่อ - ผู้บริหารอนุมัติ - ทางมหาวิทยาลัยตรวจสอบซ้ำ” การล่มสลายของแก๊งสี่คนในปี 1976 มีส่วนช่วยโดยตรงในการผลักดันให้การสอบเอนทรานซ์ฟื้นฟูขึ้นในปีถัดมาไม่มากนัก

2.2.2 การฟื้นฟูระบบการสอบเอนทรานซ์ (1977-1984)

ปี 1977-1984 ระบบการสอบเอนทรานซ์ของจีนค่อย ๆ กลับสู่สภาพเดิมและและเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง หลังจากการปฏิวัติทางวัฒนธรรมจีนสิ้นสุดลง จีนเริ่มการปฏิรูปและเปิดประเทศ จีนกำลังอยู่ในยุคใหม่ในการสร้างสังคมนิยมให้ทันสมัย ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงและคุณภาพสูงจำนวนมากเข้าร่วมภารกิจสร้างประเทศชาติ จึงทำให้การฟื้นฟูระบบการสอบเอนทรานซ์นั้นกลายเป็นเรื่องเร่งด่วนมาก ผู้บริหารหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์และการศึกษาจากทั่วประเทศทั้งหมด 33 คนเข้าร่วมด้วย ๖๗๖๖ เติงเสี่ยวผิงได้ตัดสินใจอย่างเฉียบขาดให้ฟื้นฟูการสอบเอนทรานซ์ที่ถูกยกเลิกไปนานเป็น 10 กว่าปี และกำหนดให้จัดการสอบการสอบเอนทรานซ์ในวันที่ 10 ธันวาคม 1977 นี้เป็นเพียงครั้งเดียวที่จีนจัดการสอบเอนทรานซ์ในช่วงฤดูหนาวในประวัติศาสตร์หลังก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ใหม่นี้เป็นการฟื้นฟูการสอบเอนทรานซ์ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ไทม์ไลน์การฟื้นฟูการสอบเอนทรานซ์

เวลา	ประเด็นสำคัญ
ปี 1977	เอกสาร “ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกรับสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาปี 1977” ระบุว่าให้ฟื้นฟูระบบการสอบที่เคยใช้ก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรม ยกเลิกระบบเสนอชื่อที่ใช้กันระหว่างปฏิวัติวัฒนธรรม
ปี 1978	เอกสาร “ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกรับสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาปี 1978” ได้กำหนดเวลาสอบคือวันที่ 20-23 กรกฎาคม โดยใช้ข้อสอบเหมือนกันทั่วประเทศ ให้แต่ละมณฑล มหานคร หรือเขตปกครองตนเองจัดสอบและตรวจข้อสอบเอง การสอบแบ่งออกเป็นสายวิทย์กับสายศิลป์
ปี 1982	เอกสาร “ข้อชี้แจงเกี่ยวกับการคัดเลือกรับสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาปี 1982” ได้ชี้แจงอย่างชัดเจนว่า “ข้อสอบของการสอบเอนทรานซ์ต้องอยู่ในขอบเขตหลักสูตรและตำรามัธยมศึกษาที่ใช้กันทั่วประเทศ เน้นการทดสอบความรู้พื้นฐาน ทักษะพื้นฐานและความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้” ส่วนการรับสมัครและการบรรจุงานหลังเรียนจบ ทางกระทรวงศึกษาธิการเสนอให้ “รับสมัครมาจากไหน ก็กลับไปบรรจุงานที่นั่น” ซึ่งได้กำหนดให้มหาวิทยาลัยบางแห่งรับสมัครนักเรียนจากเขตพื้นที่หรือวงการที่ลำบาก เช่น เขตชนบท เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่ เป็นต้น
ปี 1984	เอกสาร “ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการวางแผนแหล่งภูมิภาคนักเรียนในการคัดเลือกรับสมัครของระดับอุดมศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ” ได้เน้นย้ำว่า ต้องปฏิบัติตามหลักการ “คัดเลือกผู้ดีเด่นเข้าศึกษา” แบ่งโควตา 30-35% ให้ภูมิภาคที่นักเรียนคุณภาพดีเด่นและการจัดการสอบคัดเลือกดีเด่น

2.3 ยุคทดลองปฏิรูป (1985-2009)

หลังจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมได้เปลี่ยนจากเศรษฐกิจแบบวางแผนมาเป็นเศรษฐกิจแบบการตลาด ประเทศชาติต้องการจัดวางโครงสร้างบุคคลากรที่สอดคล้องกับการพัฒนาของสังคมอย่างเร่งด่วน จึงเกิดความจำเป็นในการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ขึ้นมา รัฐบาลได้ทดลองการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องในด้านรูปแบบการสอบ วิชาที่สอบ ระบบการรับสมัคร เป็นต้น

2.3.1 การปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์อย่างรอบด้าน (1985-1998)

ในระหว่างปี 1985-1998 ระบบการสอบเอนทรานซ์จึงมีการปฏิรูปอย่างรอบด้านทั้งรูปแบบการสอบ ระบบรับสมัคร และวิชาที่สอบ เนื้อหาการปฏิรูปดังที่ระบุในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดของการปฏิรูปร่างรอบด้านของการสอบเอนทรานซ์

รายการ	ประเด็นสำคัญ
รูปแบบการสอบ	<ol style="list-style-type: none"> ปี 1985 ได้นำเข้าการทดสอบมาตรฐานจากสหรัฐอเมริกา ในปีเดียวกันได้ทดลองใช้ในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ในมณฑลกว่างตุงเป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าการสอบเอนทรานซ์จีนก้าวเข้าสู่ยุคการปฏิรูปร่างรอบด้าน สิงหาคม 1989 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติตกลงให้ใช้ระบบการทดสอบมาตรฐานในทั่วประเทศจีนอย่างเป็นทางการเป็นขั้นเป็นตอน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ประกาศ “แผนปฏิบัติการทดสอบมาตรฐานในการสอบเอนทรานซ์” นับเป็นการปฏิรูปครั้งยิ่งใหญ่ในรูปแบบการสอบและการตรวจข้อสอบของจีน
ระบบรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> ปี 1985 กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้มหาวิทยาลัยรับเอานักเรียนที่ผ่านการสอบเอนทรานซ์เข้าศึกษาได้นอกเหนือจากโควตาตามแผนการ แต่รับในจำนวนน้อยและเรียนด้วยทุนส่วนตัว ตั้งแต่ปี 1993 มหาวิทยาลัยของจีนเริ่มรับสมัครนักศึกษาที่เรียนด้วยทุนส่วนตัวอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี 1996 เริ่มทดลองระบบการรับสมัครไม่แบ่งประเภท ค่าเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยขยับสูงขึ้น อัตราการขยายตัวมากถึง 30% หรือบางราย 50% ปี 1997 การรับสมัครของอุดมศึกษาทั่วไปปฏิรูปโดย “รวมร่าง” จากนั้นมา นักศึกษาที่เคยได้รับเบี้ยเลี้ยงเสมือนเป็นข้าราชการ ต้องเรียนด้วยทุนตัว ปี 2000 นักศึกษาสาขาครุศาสตร์ที่เคยมีรัฐบาล “เหมาทุกอย่าง” ก็เริ่มเรียกเก็บค่าเล่าเรียน การปฏิรูปโดย “รวมร่าง” นับว่าสำเร็จลุล่วง
วิชาที่สอบ	<ol style="list-style-type: none"> หลังปี 1985 การปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์มีแนวโน้มโดยรวมคือลดวิชาการสอบให้น้อยลง จากเดิมสายวิทย์สอบ 7 วิชา สายศิลป์สอบ 6 วิชา ลดเหลือ 3+2 รวมเป็น 5 วิชา ยกเว้นนครเซี่ยงไฮ้ที่ใช้แผน 3+1 ปี 1993 รัฐบาลประกาศแผนการ “สามมณฑล” ซึ่งก็คือทดลองปฏิรูปในการสอบ วิชา 4×4 ในมณฑลหูหนาน ไหน่หนาน และยูนนาน เริ่มใช้รูปแบบ 3+2 ตั้งแต่ปี 1994 โดยมีวิชาบังคับสอบเหมือนกันทั่วประเทศ 3 วิชา คือ วิชาภาษาจีน คณิตและภาษาต่างประเทศ ตัดวิชาชีววิทยาและภูมิศาสตร์ออกจากการสอบเอนทรานซ์ ในปีเดียวกัน วิชาการเมืองก็ถูกตัดออกจากการสอบสายวิทย์ ปี 1995 รัฐบาลประกาศใช้รูปแบบ 3+2 อย่างเป็นทางการ นั่นก็คือ การสอบเอนทรานซ์ทั่วไปแบ่งเป็นสายศิลป์และสายวิทย์ นอกจากวิชาบังคับ 3 วิชาแล้ว สายศิลป์สอบเพิ่มวิชาการเมืองและประวัติศาสตร์ ส่วนสายวิทย์สอบเพิ่มวิชาฟิสิกส์และเคมี

2.3.2 การปฏิรูปรอบใหม่ของระบบการสอบเอนทรานซ์ (1999-2009)

ปี 1999 นับได้ว่าเป็นปีที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์การสอบเอนทรานซ์ คณะกรรมการวางแผนพัฒนาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมประกาศใช้นโยบายการขยายจำนวนที่รับสมัครซึ่งมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวง ขณะเดียวกัน ยังได้ดำเนินการปฏิรูประบบการสอบเอนทรานซ์รอบใหม่อีกด้วย รัฐบาลได้มีการทดลองปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ในหลายด้าน เช่น วิชาที่สอบ แผนการสอบ การกำหนดข้อสอบและสิทธิอิสระในการคัดเลือกรับสมัครของมหาวิทยาลัย เป็นต้น (รายละเอียดดังที่ระบุในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 รายละเอียดของการปฏิรูปร่างรอบด้านของการสอบเอนทรานซ์

รายการ	ประเด็นสำคัญ
วิชาที่สอบ	<ol style="list-style-type: none"> ปี 1999 กระทรวงศึกษาธิการประกาศ “แผนการปฏิบัติงานฟื้นฟูการศึกษาเพื่อต้อนรับศตวรรษที่ 21” (เรียกย่อว่า ข้อเสนอแนะ) ได้กำหนดเป้าหมายและภารกิจอันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์สังคมนิยมทันสมัยข้ามศตวรรษ และได้จัดวางแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษาอย่างรอบด้าน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินรูปแบบ 3+X โดยให้มหาวิทยาลัยมีสิทธิในการกำหนดวิชา X เองว่าบังคับสอบหรือเลือกสอบเสรีเพื่อเปิดทางเลือกในการสอบตัววิชา X ให้มากขึ้น ในปีเดียวกัน มณฑลกวางตุ้งเริ่มทดลองรูปแบบ 3+X เป็นมณฑลแรก วิชาชีววิทยาและภูมิศาสตร์กลับมาเป็นวิชาสอบในการสอบเอนทรานซ์อีกครั้ง กระทั่งปี 2002 การปฏิรูปการสอบรูปแบบ 3+X ใช้นั้นทั้งหมด 31 มณฑลหรือมหานครทั่วประเทศจีนยกเว้นเขตฮ่องกง มาเก๊าและไต้หวัน ปี 2008 มณฑลเจียงซูปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์โดยบังคับสอบวิชาภาษาจีน คณิตและภาษาต่างประเทศ 3 วิชาเหมือนทั่วประเทศ แต่เลือกบวกผลการทดสอบวัดระดับความรู้ 2 วิชาจากทั้งหมด 7 วิชา ปี 2009 มณฑลฝูเจี้ยน เจียงซูและอันฮวยใช้รูปแบบ “ 3 วิชาบังคับ (ภาษาจีน คณิต ภาษาต่างประเทศ) +ความรู้โดยรวม” การสอบเอนทรานซ์เริ่มก้าวสู่ยุค “3+ความรู้โดยรวม”
แผนงานการสอบ	<ol style="list-style-type: none"> เอกสาร “ข้อเสนอแนะ” ดังกล่าวระบุอย่างชัดเจนว่า “รูปแบบการสอบลงเข้าที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่ต้องเปลี่ยนแปลง แต่ควรมีการทดลองแผนการสอบปีละสองครั้ง” ปี 2002 เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงดำเนินการสอบเอนทรานซ์โดยแยกสอบสองรอบ คือ รอบสอบเข้าเรียนอนุปริญญา และรอบสอบเข้าเรียนปริญญาตรี ปี 2005 วิทยาลัยอาชีวศึกษา 3 แห่งในเซี่ยงไฮ้ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นจุดทดลองการจัดการสอบคัดเลือกด้วยตนเอง นี่ถือว่าการทดลองครั้งแรกในการแยกสอบคัดเลือกระหว่างวิทยาลัยอาชีวศึกษากับมหาวิทยาลัยทั่วไป
การกำหนดข้อสอบ	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งแต่ฟื้นฟูการสอบเอนทรานซ์ในปี 1978 เป็นต้นมา ข้อสอบการสอบเอนทรานซ์ในทุกมณฑลหรือมหานครเกือบทั่วประเทศได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดข้อสอบอย่างเป็นทางการ ต้นปี 2000 คำนี้ถึงความเหลื่อมล้ำกันในด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปรอบใหม่อีกครั้ง จัดการสอบเอนทรานซ์ทั่วประเทศโดย “จัดการสอบเอนทรานซ์พร้อมกัน แต่ทางมณฑลกำหนดข้อสอบเอง” ตั้งแต่นั้นมา ยุคสมัยที่ใช้ข้อสอบชุดเดียวกันทั่วประเทศที่นานกว่า 20 ปีถูกล้มเลิกไป ปี 2002 กรุงปักกิ่งเป็นจุดทดลองแห่งแรกที่เริ่มการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ในรอบนี้ มีสิทธิอิสระในการกำหนดข้อสอบวิชาภาษาจีน คณิตและภาษาต่างประเทศเอง ทำให้กรุงปักกิ่งเป็นมณฑลหรือมหานครแห่งที่ 2 ที่มีสิทธิกำหนดข้อสอบเอง ปี 2004 หลังจากกรุงปักกิ่งทดลองมา 2 รอบแล้ว ทางกระทรวงฯ ตกลงขยายขอบเขตที่มีสิทธิอิสระในการกำหนดข้อสอบเองให้มากขึ้น และปีเดียวกัน เทียนจิน เหลียวหนิง เจียงซู เจ้อเจียง ฝูเจี้ยน หูเป่ย์ หูหนาน กวางตุ้ง และฉงชิ่ง รวม 9 มณฑลได้รับสิทธิการกำหนดข้อสอบเอง ระบบการกำหนดข้อสอบการสอบเอนทรานซ์เองถือว่าก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

รายการ	ประเด็นสำคัญ
	5. หลังจากนั้นมาหลายปี มณฑลที่มีสิทธิ์กำหนดข้อสอบเองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปี 2008 มีทั้งหมด 16 มณฑล มหานครหรือเขตฯ มีสิทธิอิสระกำหนดข้อสอบการสอบเอนทรานซ์เอง คิดเป็นครึ่งหนึ่งในประเทศจีน
การคัดเลือกและรับสมัคร	1. เพื่อส่งเสริมความกระตือรือร้นในการจัดการศึกษาและการพัฒนาอย่างมีเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา ปี 2001 มหาวิทยาลัย 3 แห่งในมณฑลเจียงซูทดลองการสอบคัดเลือกและรับสมัครเอง 2. ปี 2003 มหาวิทยาลัยในจีนจำนวน 22 แห่งซึ่งรวมมหาวิทยาลัยชิงหัว มหาวิทยาลัยปักกิ่ง เป็นต้น ได้รับสิทธิในการสอบคัดเลือกและรับสมัครเองใน 5% ของโควตา 3. กระทั่งปี 2009 มีมหาวิทยาลัย 76 แห่ง จัดสอบคัดเลือกและรับสมัครเอง

2.3 ยุคทดลองเชิงลึก (2010 ถึงปัจจุบัน)

การสอบเอนทรานซ์ของจีนพัฒนามาถึงปัจจุบันนี้ ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างโดดเด่น แต่เมื่อต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เศรษฐกิจโลกตกต่ำ เพื่อเป็นการกำจัดข้อเสียภายในระบบและเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของการปฏิรูป รัฐบาลจึงได้ดำเนินการปฏิรูปในเชิงลึก อย่างเช่น ปรับปรุงเนื้อหาการสอบและรูปแบบการคัดเลือกรับสมัคร เป็นต้น (ตารางที่ 6) ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับผลประโยชน์ในการปฏิรูปได้ดียิ่งขึ้นและมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น

ตารางที่ 6 ประเด็นการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ในเชิงลึก

เวลา	ชื่อเอกสาร	ประเด็นสำคัญ
ปี 2010	โครงสร้างแผนการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาในระยะกลางและระยะไกลแห่งชาติ	เสนอแนะอย่างชัดเจนว่าให้สร้างระบบการสอบคัดเลือกที่แยกสอบตามประเภท รับสมัครด้วยหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการชี้ว่าทิศทางการให้แกการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์
ปี 2013	บันทึกข้อตกลงว่าด้วยประเด็นสำคัญบางประการในการปฏิรูปเชิงลึกอย่างรอบด้าน	1. ค้นหากลไกการดำเนินการที่อำนวยความสะดวกให้นักเรียนมีโอกาสเลือกสอบได้หลายครั้ง 2. ส่งเสริมให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาจัดสอบคัดเลือกหรือลงทะเบียนเข้าเรียนต่างหาก 3. ค้นหาทดลองให้การสอบเอนทรานซ์ลดวิชาสอบน้อยลง ไม่แบ่งสายศิลป์กับสายวิทย์ บางวิชา เช่น ภาษาต่างประเทศเปิดโอกาสให้จัดสอบโดยหน่วยงานเอกชน จัดสอบปีละหลายครั้ง
ปี 2014	ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการปฏิรูประบบทดสอบและรับสมัครในเชิงลึก	1. ปฏิรูปรูปแบบการแบ่งโควตารับสมัคร เพิ่มโควตาให้ภาคตะวันตก มณฑลที่มีประชากรมาก และเขตชนบท 2. ปฏิรูปรูปแบบการสอบและเนื้อหาการสอบ ปรับปรุงการสอบวัดระดับความรู้มัธยมศึกษาให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น 3. ปฏิรูปกลไกการรับสมัคร ลดกรณีและจัดระเบียบกรณีที่ทำให้เพิ่มคะแนนพิเศษ 4. ดำเนินการทดลองปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์โดยรวม เลือกมณฑลหรือมหานครที่มีความพร้อมดำเนินการทดลองปฏิรูปตามหลักการ “วางแผน

		แบบบูรณาการ จุดทดลองนำหน้า ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอน ดำเนินงานอย่างมีระเบียบ”
ปี 2019	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิรูประบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสมัยใหม่	ปรับปรุงการสอบวัดระดับความรู้ให้มีแบบแผนมากขึ้น ปฏิรูปการกำหนดข้อสอบในเชิงลึก ส่งเสริมการปฏิรูปการคัดเลือกและรับสมัครของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเสถียร
ปี 2020	แผนการโดยรวมเกี่ยวกับการปฏิรูปการประเมินการศึกษาในเชิงลึกในสมัยใหม่	ปฏิรูปการประเมินผลงานการศึกษาของคณะกรรมการพรรคฯ และรัฐบาล ส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักวิทยาศาสตร์ ปฏิรูปการประเมินสถานศึกษา ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างคน ปฏิรูปการประเมินครูบาอาจารย์ ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่สอนและสร้างคน เป็นต้น

3. สภาพการณ์ของการสอบเอนทรานซ์จีนในปัจจุบัน

ระบบการสอบเอนทรานซ์ที่ใช้ในปัจจุบันของจีน หรือ ระบบการสอบเอนทรานซ์ใหม่ หมายถึงรูปแบบการสอบคัดเลือกใหม่ที่แต่ละมณฑลใช้กันหลังคณะรัฐมนตรีประกาศ ปฏิรูปหลักสูตรใหม่ การสอบเอนทรานซ์ใหม่อย่างบูรณาการ

3.1 สภาพการณ์ของระบบการสอบเอนทรานซ์ใหม่

3.1.1 หลักเกณฑ์การรับเข้าศึกษา

ในด้านหลักเกณฑ์การรับเข้าศึกษา จุดเด่นของการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ใหม่ก็คือความหลากหลายของเกณฑ์การรับเข้าศึกษา นั่นก็คือ รวมคะแนนของการสอบวัดระดับความรู้ระดับมัธยมศึกษา (หรือเรียกย่อตามภาษาจีนว่า ชู่เช่า) เข้าเป็นคะแนนรวมในการรับเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วย ซึ่งแตกต่างจากระบบคัดเลือกที่มีผลการสอบเอนทรานซ์ระดับชาติเป็นหลักในอดีต เมื่อก่อน การสอบชู่เช่าเป็นบรรทัดในการวัดระดับความรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการสอบชู่เช่าคือ นักเรียนที่สอบชู่เช่าผ่าน จึงมีสิทธิสอบชู่เช่า ตามปกติแล้วคะแนนของชู่เช่าจะไม่คิดรวมเข้าคะแนนรวมในการคัดเลือก แต่หลังปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ใหม่ สามารถนำคะแนนชู่เช่าของบางวิชาไปรวมเป็นคะแนนการสอบเอนทรานซ์ตามความต้องการของบางสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยหรือตามที่นักเรียนเลือก (ระบบเลือกสอบ) จึงทำให้ชู่เช่ามีบทบาทในการสมัครเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาไม่มากนัก

3.1.2 วิชาที่สอบ

สำหรับวิชาที่สอบ การสอบชู่เช่า คือ การสอบ 3 วิชาหลัก (วิชาภาษาจีน วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาต่างประเทศ) ที่มีคะแนนเต็ม 150 คะแนนทุกวิชา และนำคะแนนที่สอบได้จริงรวมเข้าคะแนนรวมของผู้เข้าสอบ ตามมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ส่วนการเลือกสอบมี 6 วิชา ได้แก่ วิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภูมิศาสตร์ การเมืองและประวัติศาสตร์ (มณฑลเจ้อเจียงมีวิชาเทคโนโลยีด้วย) แต่ละมณฑลกำหนดมาตรฐานการสอบและหลักการคำนวณคะแนนเอง มณฑลหรือมณฑลที่เป็นจุดทดลองในสองกลุ่มแรก เช่น กว่างตุ้งและเซี่ยงไฮ้ เลือกใช้รูปแบบ “3+3” วิชาเลือกสอบ 3 วิชาที่มีความสำคัญเทียบเท่ากัน คิดรวมเข้าเป็นผลคะแนนสอบของผู้เข้าสอบเป็นคะแนนเกรด ส่วนมณฑลหรือมณฑลที่ดำเนินการปฏิรูปกลุ่มที่สามนั้น ใช้รูปแบบ “3+1+2” ก็คือให้นักเรียนเลือกสอบ 1 วิชาระหว่างฟิสิกส์และประวัติศาสตร์ นำคะแนนที่ได้มารวมเข้าผลคะแนนรวมการสอบเอนทรานซ์ จากนั้นก็เลือกอีก 2 วิชาระหว่างวิชาเคมี ชีววิทยา ภูมิศาสตร์ และการเมือง คะแนนเกรดรวมเข้าคะแนนการสอบเอนทรานซ์อีกที่

3.1.3 การบริหารการสอบ

ในด้านการบริหาร การสอบเอนทรานซ์ใหม่ได้ยกเลิกการแบ่งสายศิลป์กับสายวิทย์ นอกเหนือจากการสอบลงเข้าแล้ว นักเรียนสามารถเลือกประกอบวิชาสอบด้วยตนเองตามความสามารถเฉพาะด้านของตัวเองตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมณฑลหรือมหานครที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการ จัดการสอบพร้อมกัน

3.2 ความท้าทายที่ระบบการสอบเอนทรานซ์ปัจจุบันต้องเผชิญหน้า

3.2.1 ความท้าทายในระดับมหภาค

ในระดับมหภาค ความท้าทายประการแรกคือความท้าทายภายนอกจากสภาพแวดล้อมในวงกว้าง ประเทศจีนกำลังอยู่ในช่วงประวัติศาสตร์ที่ต่อสู้เพื่อเป้าหมาย “สองศตวรรษ” มีภารกิจในการสร้างสังคมอยู่ดีกินดีอย่างทั่วถึง และเริ่มต้นการสร้างประเทศสังคมนิยมที่ทันสมัยอย่างรอบด้าน ส่วนสากลโลกกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงที่ไม่เคยมีมาก่อนในรอบร้อยปี สภาพแวดล้อมการพัฒนาในสากลโลกมีปัจจัยที่ไม่แน่นอนเพิ่มมากขึ้น นั้นทำให้การสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยและการคัดเลือกและผลิตบัณฑิตผู้สร้างสรรค์เกิดความท้าทายใหม่ขึ้น **ประการที่สอง คือความท้าทายภายในที่เกิดจากประชาชน** ปี 2019 อัตราผู้เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาของจีนนั้นมากกว่า 50% หมายความว่าอุดมศึกษาของประเทศจีนได้ก้าวเข้าสู่ยุคแพร่หลายทั่วถึงแล้ว ความต้องการในการศึกษาของประชาชนมีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้ความขัดแย้งระหว่างความต้องการทรัพยากรการศึกษาคุณภาพสูงอย่างเร่งรัดกับความไม่สมดุลและไม่เท่าเทียมกันของทรัพยากรอุดมศึกษาคุณภาพสูงนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้น

3.2.2 ความท้าทายในระดับจุลภาค

ถ้ามองจากระดับจุลภาคแล้ว ก็ต้องเน้นไปที่ความท้าทายที่การปฏิรูปนโยบายการสอบเอนทรานซ์ใหม่ต้องเผชิญ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) **ความท้าทายในความคล่องตัวของ การสอบเอนทรานซ์ใหม่** การสอบเอนทรานซ์เหมือนสะพานที่เชื่อมโยงมัธยมศึกษากับอุดมศึกษา เป็นสายขนส่งนักเรียนมัธยมไปสู่มหาวิทยาลัย ดังนั้น การปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์ไม่ใช่เพียงปฏิรูปตัวเองเท่านั้น ยังเกี่ยวข้องไปถึงการปฏิรูปของมัธยมศึกษาซึ่งต้องดำเนินไปพร้อมกัน (2) **ความท้าทายในความสอดคล้องกันของการสอบเอนทรานซ์ใหม่** ความสอดคล้องกัน หมายถึงความสอดคล้องกันระหว่างสาขาวิชาปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยกับวิชาที่ผู้สมัครสอบเลือกสอบ เมื่อการสอบเอนทรานซ์ใหม่เริ่มดำเนินการ บางสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยได้กำหนดวิชาเลือกสอบไว้ นักเรียนสามารถเลือกเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมกับความสามารถพิเศษของตนหรือไม่ มหาวิทยาลัยสามารถคัดเลือกนักเรียนที่แต่ละสาขาวิชาต้องการได้หรือไม่ ล้วนเป็นความท้าทายที่การสอบเอนทรานซ์ใหม่ต้องเผชิญหน้า

3.3 ปัญหาของระบบการสอบเอนทรานซ์ในปัจจุบัน

3.3.1 คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางสายวิทย์ได้ยาก

การสอบเอนทรานซ์ใหม่ใช้ข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์เหมือนกันทั่วประเทศ ซึ่งความยากง่ายของข้อสอบต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งอาจทำให้เกิดสองกรณี หนึ่งคือ ต้องลดความยากของข้อสอบให้ต่ำลง นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์โดดเด่นนั้นไม่แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด สองคือ นอกจากต้องการให้เห็นความต่างแล้วยังต้องการให้นักเรียนสอบได้คะแนนพื้นฐาน ข้อสอบมีความยากและความง่ายสองขั้ว อาจเอื้อต่อการคัดเลือกผู้ทรงความสามารถสายวิทย์ระดับสูง แต่ไม่เอื้อต่อการแบ่งแยกนักเรียนระดับกลางและต่ำ ดังนั้น สังคมจึงมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในการยกเลิกแบ่งสายศิลป์สายวิทย์และใช้ข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์เหมือนกันทั่วประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าพิจารณา

3.3.2 นักเรียนมีพื้นฐานความรู้อ่อนแอ

ในระบบการสอบเอนทรานซ์ใหม่ การสอบลงเข้ากับการสอบเลือกวิชามีความสัมพันธ์สมมูลกัน คะแนนสอบในการสอบอยู่เข้า (การสอบเลือกวิชา) จะคิดรวมเข้าเป็นคะแนนรวมของผู้สอบด้วย แต่การสอบอยู่เข้าบริหารจัดการโดยหน่วยงานบริหารการศึกษาของแต่ละมณฑล ส่วนใหญ่จัดสอบเป็นพิธีเท่านั้น อัตราสอบตกนั้นถูกควบคุมอยู่ในระดับต่ำมาก

จึงไม่สามารถทดสอบความรู้ของนักเรียนได้อย่างแท้จริง อีกประการหนึ่ง ระบบการสอบที่ “เรียน 1 วิชา ก็เคลียร์ 1 วิชา” แบบนี้ สำหรับวิชาที่ไม่ถูกเลือกสอบในการสอบเอนทรานซ์ นักเรียนจะมีความรู้ในวิชาดังกล่าวน้อยมากไม่ต่างไปจากตอนเรียนมัธยมต้น

3.3.3 การประเมินคุณสมบัติแบบบูรณาการมีความน่าเชื่อถือจากสาธารณะไม่เพียงพอ

เหตุผลที่นำผลการประเมินคุณสมบัติแบบบูรณาการของนักเรียนรวมเข้าคะแนนการสอบเอนทรานซ์นั้นก็เพราะจะใช้การประเมินเล็กน้อยคำกล่าวที่ว่า “พิจารณาจากคะแนนสอบอย่างเดียว” แต่ที่ ความเหลื่อมล้ำของพื้นฐานเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค ความต่างระดับกันของการศึกษาของผู้ปกครอง ความไม่เท่าเทียมกันในครอบครัว ทรัพยากรการศึกษา เป็นเหตุทำให้นักเรียนที่มาจากตัวเมืองและที่มาจากเขตชนบทมีความห่างกันในคุณสมบัติด้านศิลปวัฒนธรรม และประสบการณ์ทางสังคม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

นับตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นมา การสอบเอนทรานซ์ของจีนผ่านการปฏิรูปมาเป็น 70 กว่าปีแล้ว ถ้ามองในแนวโน้มโดยรวมแล้ว ระบบการสอบเอนทรานซ์จีนนับวันจะสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ระเบียบการเป็นการแสดงออกของจิตสำนึกมนุษย์ และจะเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึกมนุษย์ เมื่อสรุปประวัติศาสตร์ที่การสอบเอนทรานซ์และวิเคราะห์ระบบการสอบเอนทรานซ์ในปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอแนะเส้นทางการปฏิรูปการสอบเอนทรานซ์จีนที่อาจเป็นไปได้บนหลักการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ประเทศและความประสงค์ของประชาชนพร้อมเคารพกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ประการแรก ให้แสวงหาความหลากหลายอย่างมีจำกัดบนพื้นฐานที่คัดเลือกดีเด่นด้วยความเสมอภาค

ประการที่สอง เพิ่มแนวทางทางการศึกษาให้มากขึ้นอย่างเหมาะสม ลดแนวทางสังคมให้น้อยลงอย่างสมควร

ประการที่สาม เปิดช่องทางแสดงความคิดเห็นให้สะดวก แบ่งปันผลประโยชน์จากการปฏิรูปร่วมกัน

สรุป

การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีนนั้นมีประสบการณ์มากกว่า 70 ปีของประวัติศาสตร์การพัฒนา ตามลักษณะของเวลา การสอบแบ่งออกเป็นสี่ขั้นตอน: การจัดตั้งและการทำซ้ำ การยกเลิกและการฟื้นฟู การปฏิรูปและการสำรวจ และการนำร่องลึก สี่ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการปฏิรูปและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จและบทเรียนความล้มเหลวของแต่ละขั้นตอนไม่เพียงแต่ชี้แจงตรรกะภายในและแนวโน้มการพัฒนาของการสอบเข้าอุดมศึกษาของจีน แต่ยังส่งเสริมการปฏิรูปและพัฒนาของการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน ภายใต้แนวปฏิบัติของระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยแบบใหม่ ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีนจะสมบูรณ์แบบมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อปรับให้เข้ากับความต้องการของสังคมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- CAI WEI. (2017). การรับประกันให้การสอบเอนทรานซ์ปี 2017 ให้ดำเนินไปอย่างปลอดภัย เสถียรและมีระเบียบ. CHINA EDUCATION DAILY.
- CHEN BAO SHENG. (2017). คำปราศรัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ การประชุมงานการศึกษาแห่งชาติ วันที่ สิบคันข้อมูล 18 มีนาคม 2021, เข้าถึงได้จาก <https://www.nmbys.cn/news/view/tag/jydt/aid/93234>
- DING YANPING. (2017). การพัฒนาความสามารถเชิงนวัตกรรมของนักเรียนในวิชาเคมีภายใต้การปฏิรูปการสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่. ในงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานสมัยใหม่ Shanghai Yan'an High School.
- GE XINBIN, FU XINQIN. (2019). การเปลี่ยนแปลงของระบบการสอบเอนทรานซ์ของจีนภายใน 70 ปี: การทบทวนและคาดการณ์. ในวิทยานิพนธ์ Journal of South China Normal University (social science).

- LIU BO. (2020). การปฏิรูประบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่: มุมมองของการเปลี่ยนแปลงสถาบัน. ในงานวิจัยด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศจีน.
- LIU HAIFENG. (2019). สับเปลี่ยน : 70 ปีแห่งการสอบคัดเลือกของอุดมศึกษาจีน. ในงานวิจัย JOURNAL OF HIGHER EDUCATION.NORMAL UNIVERSITY (Humanities and Social Sciences).
- LIU HAIFENG, (2002). ประวัติการพัฒนาระบบการสอบในประเทศจีน. สำนักพิมพ์ WUHAN: CENTRAL CHINA NORMAL UNIVERSITY
- LIU QINGGEN. (2007). การปฏิรูปการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในยุคใหม่. สำนักพิมพ์ YANGZHOU UNIVERSITY.
- MA WENQING, LIU WENCHAO. (2002). แนวโน้มการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน. สำนักพิมพ์ประชาชนชานตง.
- SHI XIAOHUA, SHAN HONGXIE, ZHANG LIPING. (2021). ความท้าทายและมาตรการในการฝึกอบรมผู้มีความสามารถในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยภายใต้นโยบายการสอบเข้าวิทยาลัยใหม่. ในงานวิจัยของ KE JI FENG OF CHINA.
- YANG XUEWEI. (2002). วิเคราะห์การสอบอยู่เข้าระดับมัธยมศึกษาจากการปฏิรูปการกำหนดวิชาสอบในการสอบเอนทรานซ์. CHINA EDUCATION DAILY.
- ZHENG RUOLING, PANG YING. (2019). การอนุรักษ์และสร้างสรรค์: แนวทางจีนในการพัฒนาระบบการสอบคัดเลือกเข้าระดับอุดมศึกษาภายใน 70 ปี. ในวิทยานิพนธ์ JOURNAL OF CENTRAL CHINA.